

147802 - Vârislerinin almakta oldukları babasının emekli maaşından sadaka-i câriye yaptırmak isteyen kimse

Soru

Vefât etmiş babamın emekli maaşından sadaka-i câriye yaptırmam câiz midir?

Bilindiği üzere babamın emekli maaşını her ay annem, kız kardeşim ve erkek kardeşim almaktadırlar.

Ben, babamın emekli maaşının bir kısmını her ay babam ve annesi (ninem) -Allah ikisine de rahmet etsin- için sadaka-i câriye için yaptırmak istiyorum.

Detaylı cevap

Hamd, yalnızca Allah’adır.

Birincisi:

Ana-babaya iyilik, hayırlı amellerin en kıymetlisidir. Ölümlelerinden sonra onlara iyilikte bulunmak da ana-babaya yapılan iyiliklerdendir.

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ ﴿١﴾
انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ
﴿٢﴾. جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ
[رواه مسلم]

“İnsan

öldüğü zaman, amelinin sevabı kesilir. Ancak (hayrın devamlı olması ve faydasının kesilmemesi sebebiyle) şu üç şeyin sevabı kesilmez: Sadaka-i Cârîye (müslümanların yararlanması için bir şeyi Allah rızâsı için vakfetmek

gibi), faydalı ilim (insanlara Allah rızâsı için dînî ilimleri öğretmek veya bunun için kitap yazmak gibi), kendisine duâ eden hayırlı evlât (insan vefat ettikten sonra arkasında kendisine rahmet ve mağfiretle duâ eden birisini bıraktığı zaman, o evlâdın duâsı, yabancı bir kimsenin duâsından daha çok kabûle şayandır).”[1]

İmam Nevevî -Allah ondan râzı olsun- hadisin şerhinde şöyle demiştir:

“Hadisin anlamı şudur:

Ölen kimsenin ameli, onun ölmesiyle birlikte kesilir. Bu üç şeyin dışında kendisine devamlı sevap yazılması da kesilir. Çünkü bu üç şeyin devam etmesinin sebebi kendisidir. Zirâ çocuk, babanın kesbindendir. Aynı şekilde geride bıraktığı ta’lim ve tasnif (eğitim ve telif) de böyledir. Yine vakıf demek olan sadaka-i câriye de böyledir.”

Değerli âlim Zekerîyya el-Ensârî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

“Sadaka-i câriye, -er-Râfî’nin de dediği gibi-, âlimler tarafından vakfa yorumlanır.”[2]

Dolayısıyla Sadaka-i câriye olabilmesi için, faydasının müslümanların fakirlerine veya mücâhitlerine veyahut da ilim talebelerine geri dönen bir vakıf olması gerekir. Yoksa sadaka-i câriye, sadece bir malı tasadduk etmekle olmaz.

Bu konuda (129195) nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

İkincisi:

Bir evlât, anne ve babasının vefâtından sonra onlar adına sadaka verirse, Allah Teâlâ'nın lütuf ve ihsanıyla bu sadakanın sevâbı onlara ulaşır.

Nitekim

Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre bir adam, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelerek şöyle dedi:

إِنَّ أُمِّي افْتُلِتَتْ
نَفْسَهَا، وَإِنِّي أَظُنُّهَا لَوْ تَكَلَّمَتْ تَصَدَّقْتُ، فَهَلْ لَهَا
أَجْرٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ عَنْهَا؟ قَالَ: نَعَمْ. [رواه البخاري ومسلم]

“Annem

ansızın vefat etti. Eğer konuşmaya fırsat bulsaydı, tasaddukta bulunurdu. Onun için sadaka versem, ona ecir var mıdır? Diye sordu.

Bunun üzerine

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-Evet (onun için ecir vardır).”[3]

Aynı şekilde bir kimse, dedesinin veya ninesinin veyahut da müslümanlardan başka bir kimse adına sadaka verirse (tasadduk ederse), sevâbı ona ulaşır.

İmam Nevevî -Allah ondan râzı olsun- hadisin şerhinde şöyle demiştir:

“Bu hadis, ölen kimse adına verilen sadakanın, ona fayda vereceğine ve sevâbını ona

ulaştıracağına delâlet etmektedir. Bu konuda İslâm âlimlerinin de icmâ'ı (sözbirliği) vardır.”

Üçüncüsü:

Babanızın vefâtından sonra annenize, erkek kardeşinize ve kız kardeşinize verilen emekli maaşına gelince, bu, onların malı sayılır. Artık babanızın malı sayılmaz. Bu sebeple sorunuzda belirttiğiniz maaşın kendilerine verildiği kişilerin (anneniz, erkek ve kız kardeşinizin) hakları olduğu için onların izni olmadan bu parayı harcamanız câiz değildir.

Nitekim Abdullah b. Mes'ud'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

أَيُّكُمْ مَالٌ وَارِثُهُ أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ
مَالِهِ؟ قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ! مَا مِنَّا أَحَدٌ إِلَّا مَالُهُ أَحَبُّ
إِلَيْهِ. قَالَ: فَإِنَّ مَالَهُ مَا قَدَّمَ، وَمَالٌ وَارِثُهُ مَا أَخَّرَ

[رواه البخاري]

“Hanginizin vârisinin malı, ona kendi malından daha sevimlidir?

Sahâbe -Allah onlardan râzı olsun-:

-Ey Allah'ın elçisi! Bizden kendi malı, vârisinin malından daha sevimli (kıymetli) olmayan kimse yoktur, dediler.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

-Onun (sizden birinizin) malı hayattayken (hayır yollarına) harcadığıdır. Vârisin malı ise, (ölünceye kadar hayır yoluna harcamayıp) geriye bıraktığıdır.”[4]

Hâfız İbn-i Hacer -Allah ona rahmet etsin- hadisin şerhinde şöyle demiştir:

“Yani insanın geride bıraktığı mal, hâlihazırda kendisine nisbet edilmiş olsa bile, vefâtından sonra vârisine intikal etmesiyle birlikte vârise nisbet edilir onun malı sayılır). Malın, hayatta iken sahibine nisbet edilmesi hakikidir. Malın, vâris bırakanın (ölenin) hayatta iken, vârise nisbet edilmesi mecâzîdir. Malın, sahibinin vefâtından sonra vârise nisbet edilmesi ise hakikidir.

İbn-i Battal ve başkaları şöyle demişlerdir:

Bu hadis, sahibinin âhirette sevâbından faydalanabilmesi için malın, takdim edilmesi mümkün olan hayır yollarına harcanması gerektiğine teşvik etmektedir. Çünkü vâris bırakanın (ölenin) geride bıraktığı her şey, artık vârisin mülkü olur.”

Sözün özü; soruda belirttiğiniz kişilerin (anneniz, erkek ve kız kardeşinizin) izni olmadan babanızın adına sadaka vermeniz veya başka bir şekilde bu aylıktan bir şey harcamanız câiz değildir. Eğer onlar buna izin verirlerse, bu takdirde babanızın adına sadaka vermeniz câiz olur. İzin vermezlerse, câiz değildir. Ayrıca

sizin onları bu gibi bir şeye zorlamanız veya istemedikleri bir şeye katlanmalarına çalışmanız da câiz değildir.

Bu konuda ([12650](#)), ([10507](#)) ve ([114837](#)) nolu soruların cevaplarına bakabilirsiniz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

[1] Müslim;
hadis no:1631

[2] “Esnâ el-Metâlib”, c: 2, s:
4457

[3] Buhârî, hadis
no:1388. Müslim, hadis no: 1004

[4]
Buhârî, hadis no: 6442